

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(DRUKOWANE JAKO RĘKOPIS).

TREŚĆ:

Zmiany stopy dyskontowej w bankach biletowych . . . str.	89	Bilanse brutto Banku Polskiego str.	97
Położenie gospodarcze Polski w marcu 1939 r.	89		

Zmiany stopy dyskontowej w bankach biletowych:

Belgia. z $2\frac{1}{2}\%$ na 4% — obowiązuje od 17. 4. 1939 r.

Ostatnie zestawienie stóp dyskontowych zamieszczone jest w „Wiadomościach“ Nr 2/1939, str. 19.

POŁOŻENIE GOSPODARCZE POLSKI

w marcu 1939 r.

(Na podstawie informacji zebranych przez Biuro Ekonomiczne oraz sprawozdań Oddziałów).

Dwie pierwsze dekady marca zaznaczyły się — mimo niepokojących wydarzeń politycznych za granicą — spokojnym przebiegiem zjawisk na rynku pieniężnym. Zarówno w ogólnej kwocie udzielonych kredytów, jak i wkładów nie zaszły w tym okresie poważniejsze zmiany. Dopiero zajęcie przez Niemcy okręgu kłajpedzkiego wywołało w nastrojach publicznych poważne zaniepokojenie.

W tych warunkach rozpoczął się, wzmagający się stopniowo, napór wkladców na instytucje kredytowe. Główne natężenie przybrał on między 23 a 27 marca. Rezultaty rozmów polsko-angielskich przyczyniły się do uspokojenia nastrojów, jednakże odpływ wkładów, trwał jeszcze na początku kwietnia.

Jeśli chodzi o natężenie i rozmiary omawianego run'u, to według obserwacji poczynionych przez Oddziały skonstatować należy, że po odbiór pieniędzy zgłaszali się zwłaszcza posiadacze większych lokat. Napór na kasy, choć mniej gwałtowny jak w marcu i wrześniu r. ub., trwał jednak dłużej. Ogólna suma podniesionych wkładów i kwot z rachunków bieżących — jak wynika ze sprawozdań Oddziałów — przekroczyła 300 mln. zł, nie osiągając jednak w marcu rozmiarów odpływu z września r. ub.

Pomimo znacznego odpływu wkładów i faktu, że publiczność znalazła się w posiadaniu dużej ilości gotówkowych środków płatniczych, ilość pieniędzy pozostających rzeczy-

wiście w obiegu nie uległa zwiększeniu. Wycofane bowiem z banków i instytucyj oszczędnościowych wkłady zostały—jak wynika z poczynionych obserwacji—w dużej mierze stazuryzowane.

Instytucje finansowe wywiązały się ze swych zadań na ogół bardzo sprawnie. W przeważającej mierze wypłacane były wkłady wg. warunków ich wypowiedzenia, w pewnych tylko wypadkach wprowadziły prowincjonalne instytucje ograniczenia w kwocie wypłacanej z książeczki. Natomiast niektóre banki wypłacały wszelkie wkłady, nawet terminowe, po dokonaniu odpowiedniego potrącenia odsetek. Wypłata wkładów nasunęła tym razem instytucjom kredytowym mniej trudności niż we wrześniu r. ub., czego dowodem jest, że korzystały one mniej z kredytów redyskontowych i zastawowych w Banku Polskim. Doświadczenia zeszłoroczne oraz ostrożniejsza cenzura materiału wekslowego przez instytucje kredytowe, ułatwiająca następnie redyskonto portfeli, pozwoliły na szybką mobilizację aktywów i sprawne zaspakajanie żądań klienteli. Upłynnianie się banków i kas było ułatwione posiadaniem przez nie stosunkowo dużych kwot biletów skarbowych, nabytych w poprzednim okresie chwilowego nadmiaru środków gotówkowych. Poza tym banki rozporządzały większymi niż we wrześniu r. ub. rezerwami kasowymi.

Mobilizacja środków gotówkowych przez publiczność nie ograniczyła się do podejmowania wkładów z instytucyj kredytowych. Zauważono bowiem równocześnie ociąganie się z regulowaniem zobowiązań nawet przez jednostki, które niewątpliwie były w posiadaniu dostatecznych rezerw kasowych. Wstrzymywano się również z dokonywaniem zakupów, a niektóre zamówienia poczynione uprzednio zostały cofnięte. Natomiast—jak donoszą Oddziały—nie zauważono na ogół dążenia do zaciągania gospodarczo nieusprawiedliwionych kredytów.

Ultimo marcowe przeszło ciężko, do czego przyczynił się również fakt, że wypadało ono w piątek, a więc w dniu podejmowania przez przemysł kwot na wypłaty robotnicze. To też znaczna ilość weksli, których termin płatności przypadał 31 marca wykupionych zostało w następnym dniu, bądź też później u rejentów. Ilość protestów była również znaczna.

W związku z ubytkiem wkładów ograniczone zostało, a nawet chwilowo zawieszone,

udzielanie nowych kredytów przez znaczną część instytucyj bankowych, kas oszczędności i spółdzielni kredytowych. Jak wynika z obserwacji Oddziałów dyskonterzy prywatni wycofali się całkowicie z rynku. Pod koniec miesiąca akcja kredytowa została częściowo podjęta.

Rynek lokacyjny. Sytuacja na giełdzie kształtowała się pod wpływem tych samych czynników co i położenie na rynku pieniężnym t. j. mobilizowania środków gotówkowych. Mocne w początku miesiąca sprawozdawczego kursy zaczęły w drugiej dekadzie słabnąć, w trzeciej zaś doznały poważnego załamania. Największe straty kursowe poniosły pożyczki premiowe, które w poprzednim miesiącu silnie zwyżkowały.

W dziale pożyczek państwowych 4% pożycz. konsolidacyjna zniżkowała o 3·75 zł do 65—, 4½% pożycz. wewnętrzna o 4 zł do 64·25 a 5% pożycz. konwersyjna o 3·50 zł do 68·50. Kurs 3% premiowej pożycz. inwestycyjnej I Em. obniżył się o 8·50 zł do 87·50, II Em. o 9·50 zł do 86·50, zaś „dolarówka“ zniżkowała o 3·25 zł do 41·50. W dziale listów zastawnych 4½% l. z. warszawskie ziemskie straciły na kursie 2·75 zł do 62·25 a 5% l. z. warszawskie miejskie 3·75 zł do 70·50.

W marcu zapowiedziane zostało wypuszczenie pożyczki wewnętrznej na cele obrony przeciwlotniczej. Wezwanie do subskrypcji spotkało się w społeczeństwie z daleko idącym zrozumieniem. Dowodem gotowości do świadczeń na rzecz armii było poza tym zgłaszanie licznych ofiar na Fundusz Obrony Narodowej.

Oprocentowanie rzeczywiste i rentowność ważniejszych pożyczek państwowych i listów zastawnych kształtowały się w marcu jak następuje:

Oprocentowanie rzeczywiste

	1938	1939					
	25. 3.	3. 3.	10. 3.	17. 3.	24. 3.	31. 3.	
4% konsolid. 1936 r. .	5·98	5·84	5·83	5·97	6·06	6·15	
4 ¹ / ₂ % wewn. 1937 r. .	6·87	6·65	6·63	6·79	6·92	7·00	
5% konwers. 1924 r. .	7·09	6·94	6·94 ¹⁾	7·14 ²⁾	7·19	7·30	
4 ¹ / ₂ % l. z. T. K. Z. W.	7·26	6·92	6·89	6·95	7·09	7·26	
5% l. z. T. K. m. W. .	7·23	6·82	6·87	6·94	7·04	7·11	

¹⁾ Według kursu z 6. 3. 1939 r.

²⁾ „ „ „ 16. 3. 1939 r.

Rentowność

	1938	1939				
	25. 3.	3. 3.	10. 3.	17. 3.	24. 3.	31. 3.
4% konsolid. 1936 r. .	6·92	6·76	6·16	6·31	6·40	6·50
4½% wewn. 1937 r. .	7·99	7·80	7·77	7·99	8·17	8·27
5% konwers. 1924 r. .	7·68	7·46	7·46 ¹⁾	7·70 ²⁾	7·76	7·88
4½% l. z. T. K. Z. W.	7·39	7·06	7·03	7·09	7·23	7·40
5% l. z. T. K. m. W. .	7·62	7·19	7·25	7·33	7·44	7·51

W dziale akcyj zaszczyli największe wahania kursowe. Pod koniec miesiąca zaznaczyła się jednak wyraźna poprawa, zwłaszcza w odniesieniu do akcji metalurgicznych. Kursy akcji Banku Polskiego doznały w marcu poważnego spadku. Notowano je w końcu miesiąca po 122 wobec 134 na ultimo lutego.

W końcu marca wprowadzone zostały na giełdę poznańską akcje fabryki opon i dętek „Stomil”. Pierwsze notowania dokonane zostały po kursie 1.050 za akcję 1.000-złotową.

Na giełdzie warszawskiej obroty papierami procentowymi wyniosły w marcu 11·6 mln. zł wobec 10·2 mln. w lutym a 14·4 mln. w analogicznym miesiącu r. ub., zaś obroty akcjami 2·5 mln. zł wobec 3·2 mln. w miesiącu poprzednim a 1·5 mln. w marcu r. ub.

Działalność kredytowa Banku Polskiego. Wysokość portfelu wekslowego osiągnęła na 31 marca kwotę 860·5 mln. zł, t. j. o 104·1 mln. wyższą niż przed miesiącem. Wobec przeksięgowania — w związku z wejściem w życie umowy ze Skarbem — 409·9 mln. zł na nowo-utworzone pozycje zobowiązań publicznych wobec Banku, w bilansie na 31 marca portfel wekslowy figuruje sumą 450·6 mln. zł. Portfel biletów skarbowych wzrósł do sumy 137·9 mln. zł, a więc wyższej o 68·8 mln. niż przed miesiącem. Wobec przeksięgowania 37·4 mln. zł na nowo-utworzone pozycje, w bilansie na koniec marca portfel biletów skarbowych figuruje kwotą 100·5 mln. zł. Pożyczki zastawowe wzrosły do sumy 200·6 mln. zł a więc wyższej o 103·4 mln. niż przed miesiącem. Wobec przeksięgowania 67·7 mln. na nowe pozycje, w bilansie na koniec marca pożyczki zastawowe figurują kwotą 132·9 mln. zł.

W związku ze zmianą Statutu odpisano z lokaty funduszu zapasowego 13·6 mln. zł.

Stan tej pozycji wynosił na 31 marca 74·9 mln. zł. Równocześnie fundusz zapasowy zmniejszony został z 89 mln. do 75 mln. zł.

Kwoty udzielonych kredytów oraz portfeli papierów procentowych wynosiły na koniec marca w porównaniu ze stanami sprzed miesiąca i sprzed roku:

(w milionach zł)

	1938	1939	
	31. 3.	28. 2.	31. 3.
Portfel wekslowy	606·0	756·4	450·6
Portfel weksli zagran. ¹⁾ .	2·3	2·0	2·5
Portfel biletów skarb. ¹⁾ .	41·2	69·1	100·5
Pożyczki zabezp. zast. .	24·0	97·2	132·9
Dług bezproc. Skarbu . .	50·0	45·0	45·0
Dług oprocent. Skarbu .	—	—	327·0
Oblig. P. K. P. i P. F. D.	—	—	188·0
Razem kredyty	723·5	969·7	1.246·5
Papiery proc. własne . .	127·4	132·2	134·9
Papiery funduszu zapas.	88·7	88·5	74·9
Ogółem	939·6	1.190·4	1.456·3

Podział portfeli wekslowego Banku Polskiego według podawców przedstawiał się jak następuje:

(w milionach zł)

	1938	1939	
	31. 3.	28. 2.	31. 3.
Banki	514·0	662·3	350·0
Komun. kasy oszczędn. .	11·5	11·3	15·9
Spółdzielnie kredytowe .	21·3	18·7	22·0
Razem inst. kred.	546·8	692·3	387·9
Przemysł	39·8	40·7	41·4
Rolnictwo	3·0	3·4	2·2
Handel	13·6	17·6	16·3
Różne	2·9	2·4	2·8
Ogółem	606·1	756·4	450·6

W portfelu Banku Polskiego znajdowało się dnia 31 marca akceptów Banku Akceptacyjnego za 157·5 mln. zł wobec 141·1 mln. na ultimo miesiąca poprzedniego. Kwota weksli rolniczozastawowych obniżyła się w dalszym ciągu o 4·8 mln. do 10·2 mln. zł.

¹⁾ Według kursu z 6. 3. 1939 r.

²⁾ „ „ „ 16. 3. 1939 r.

¹⁾ Objęty pozycją bilansową „pieniądze zagraniczne i dewizy“.

Bilety skarbowe. Ustawą z dnia 24 marca 1939 r. podwyższony został plafon emisji biletów skarbowych z 450 mln. do 650 mln. zł.

Obieg pieniężny. W rezultacie zwiększonej w miesiącu sprawozdawczym działalności kredytowej Banku wzrósł również obieg biletów, który osiągnął na 31 marca cyfrę dotychczas nienotowaną.

Ogólna suma obiegu pieniężnego wynosiła na koniec marca 2.124·8 mln. zł (w porównaniu z najwyższą dotychczas kwotą obiegu 2.008·7 mln. zł na 30 września r. ub.) t. j. o 324·8 mln. zł więcej niż przed miesiącem. Obieg biletów bankowych powiększył się o 315·3 mln. do 1.669·4 mln. zł, zaś obieg monet srebrnych i bilonu wzrósł o 9·5 mln. do 455·4 mln. zł.

W myśl porozumienia Ministra Skarbu z Bankiem Polskim kwota emisji monet srebrnych i bilonu podwyższona została z dniem 30 marca 1939 r. z 490 mln. do 520 mln. zł.

Banki i wkłady w lutym. Bilans łączny 26 banków prywatnych i 27 domów bankowych na 28 lutego r. b., sporządzony przez Inspektorat Bankowy Ministerstwa Skarbu wykazuje wzrost wkładów oraz udzielonych kredytów przy równoczesnym obniżeniu się rezerw kasowych i mniejszym wykorzystaniu kredytów redyskontowych.

Stan wkładów (wraz z rachunkami bieżącymi) powiększył się w porównaniu z końcem stycznia o 6·4 mln. zł. Prawie cały ten wzrost przypadł na wkłady za wypowiedzeniem i terminowe.

Ogólna suma udzielonych kredytów zwiększyła się o 9·7 mln. zł, przy czym dyskonto wzrosło o 9·2 mln. zł. Jednocześnie zmniejszyło się o 9·9 mln. zł wykorzystanie kredytów redyskontowych.

Rezerwy kasowe spadły w lutym o 16·6 mln. zł. W porównaniu z bilansem łącznym na 31 stycznia obniżyło się pogotowie kasowe banków prywatnych, wzrosło zaś w grupie domów bankowych. Natomiast w porównaniu ze stanem na koniec lutego 1938 r. stan pogotowia kasowego był znacznie wyższy.

Zmiany jakie zaszły w lutym w stanie wkładów ilustruje następujące zestawienie:

(w milionach zł)

	31. I. 1939		28. II. 1939	
	oszczędnościowe i terminowe	czekowe i na r-ch bieżących	oszczędnościowe i terminowe	czekowe i na r-ch bieżących
w B. G. K. ¹⁾ . .	212·2	248·4	213·8	247·5
„ P. B. R. ¹⁾ . .	104·7	61·6	100·8	57·7
„ P. K. O. . .	806·8	239·0	820·4	258·3
„ bankach ²⁾ . .	291·0	416·6	297·4	416·6
„ k. k. o. ³⁾ . .	764·6	110·1	781·7	117·4
	2.179·3	1.075·7	2.214·1	1.097·5
	3.255·0		3.311·6	

+ 56·6

Rolnictwo. Marcowe wypadki polityczne wpłynęły na pewne ożywienie krajowego rynku zbożowego. Wskutek zwiększonego zapotrzebowania ceny owsa i jęczmienia lekko zwyżkowały. Notowania dolnej granicy cen na giełdzie poznańskiej wynosiły w dniu 27. marca (w nawiasach ceny z 27 lutego): dla pszenicy 18·25 zł (18·25), dla żyta 14·35 zł (14·65), dla jęczmienia kaszanego 18— zł (17·50) oraz dla owsa 15·10 zł (14·35). W pierwszych dniach kwietnia notowania pszenicy, żyta i owsa podniosły się. W porównaniu z początkiem obecnej kampanii zbożowej (sierpień r. ub.) ceny pszenicy kształtowały się poniżej poziomu wyjściowego, ceny żyta nie wiele od niego odbiegały, natomiast jęczmień i owies osiągnęły ceny o parę złotych wyższe.

Wobec wyczerpywania się zapasów owsa w kraju wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 marca 1939 r. o zakazie wywozu owsa. Jeśli chodzi o jęczmień, to poszukiwany on był zarówno na eksport (jęczmień browarny), jak i na potrzeby krajowe. W okresie przedświątecznym zwiększyło się zapotrzebowanie na zboże ze strony młynów i hurtowników.

W miesiącu sprawozdawczym wzrósł w porównaniu z lutym eksport żyta, owsa i pszenicy, zaś wywóz jęczmienia oraz mąki przezniczonej i żytniej nieco się obniżył.

Stan zasiewów przedstawiał się w połowie marca — wg. oceny Głównego Urzędu Statystycznego — jak następuje:

¹⁾ Bez lokat Skarbu Państwa.

²⁾ Według bilansu łącznego, zestawionego przez Inspektorat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 26 banków i 27 domów bankowych.

³⁾ Dane (prowiloryczne) obejmują 351 kas.

	1938		1939
	15. 3	15. 12	15. 3
Pszenica ¹⁾	3·4	3·4	3·0
Żyto	3·6	3·6	3·4
Rzepak	3·5	3·6	2·9
Koniczyna	3·1	3·2	2·9

Silne wahania temperatury oraz przelotne opady śnieżne jakie miały miejsce w połowie marca wpłynęły na poważne pogorszenie stanu zasiewów, które — jak wynika z przytoczonego zestawienia — przedstawiały się gorzej niż w analogicznym okresie r. ub.

Dnia 1 kwietnia weszła w życie ustawa zawieszająca częściowo wymagalność spłaty długów rolniczych dla rat kapitałowych zapadających w okresie między 1 kwietnia a 30 czerwca r. b. Wprowadzone ustawą częściowe odroczenie płatności w rolnictwie dotyczy w głównej mierze krótkoterminowych kredytów skonwertowanych na Bank Akceptacyjny oraz niektórych długów prywatnych. Według obliczeń prasy rolnictwo zwolnione będzie od potrzeby zmobilizowania na okres najbliższych 3 miesięcy kwoty 45 do 50 mln. zł.

Zapoczątkowana na wiosnę r.ub. przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych akcja kredytowego rozprowadzania siewników wśród drobnego rolnictwa kontynuowana ma być w szerszych rozmiarach w r. b. Celem umożliwienia rolnikom korzystania z kredytu w instytucjach finansowych, Ministerstwo Rolnictwa pokrywać będzie tym ostatnim różnicę między oprocentowaniem 4% płaconym przez nabywców siewników a stopą pobieraną od kredytu przez instytucje finansowe.

Na rynku zwierząt rzeźnych zaznaczył się w miesiącu sprawozdawczym wzrost popytu na trzodę chlewną, co pociągnęło za sobą wyższą cen płaconych hodowcom. Poza normalnymi w okresie przedwielkanocnym przyczynami sezonowymi, na wzrost zapotrzebowania nierogacizny wpłynęło ożywienie się wywozu bekonów do Anglii, gdzie kontyngenty importowe zostały zwiększone, oraz do Stanów Zjednoczonych. Jednocześnie eksport wytworów mięsnych i żywca do Niemiec został w marcu ograniczony.

¹⁾ W stopniach kwalifikacyjnych, przy czym 5 oznacza stan wyborowy, 4 — dobry, 3 — średni, przeciętny, 2 — mierny, 1 — zły.

Przemysł. W związku z ogólną sytuacją polityczną uwydatnił się ostatnio szczególnie wyraźnie problem zaopatrzenia przemysłu w dostateczne zapasy surowcowe. Wzmógł się w marcu znacznie wytwórczość hutnictwa żelaznego, która uzyskała dzięki pełniejszemu wyzyskaniu produkcji przemysłu zaolziańskiego — cyfry dotychczas w Polsce nie osiągnięte.

Ze strony szeregu przedsiębiorstw nadchodzi wiadomości o niewywiązywaniu się przez eksporterów niemieckich z zamówień na dostawę maszyn i instalacji. Zamówienia te dokonane zostały swego czasu w Niemczech celem upłynnienia zamrożonych tam należności. Podobne objawy niesolidności kupieckiej zaobserwowali także klienci Niemiec z innych krajów.

Przy zawieraniu nowych umów zbiorowych w różnych gałęziach przemysłu, uzyskali robotnicy podwyżki płac. Pracownikom umysłowym zatrudnionym w ciężkim przemyśle górnośląskim podwyższone zostały płace o 3%.

Przemysł węglowy. Wydobycie i zbył węgla, poza Zaolziem, wynosiły w marcu:

(w tysiącach ton)

	1938 marzec	1939	
		luty	marzec ¹⁾
Wydobycie	3·003	3·043	2·984
Zbyt w kraju	1·728	1·803	1·945
Eksport	903	937	796
Ogółem zbyt	2·631	2·740	2·741

Łącznie z produkcją zagłębia karwińskiego ogólne cyfry wydobycia i zbytu węgla polskiego przedstawiały się następująco:

(w tysiącach ton)

	1939	
	luty	marzec ¹⁾
Wydobycie	3·623	3·562
Zbyt w kraju	2·043	2·320
Eksport	1·220	1·090
Ogółem zbyt	3·263	3·410

Wydobycie węgla doznało w marcu sezonowego zmniejszenia. W kopalniach zaczęto

¹⁾ Dane prowizoryczne.

stosować „świętówki“ i urlopy turnusowe. Natomiast zbyt w kraju zwiększył się zarówno w porównaniu z miesiącem poprzednim, jak i z marcem r. ub. Eksport na rynki zamorskie kształtował się korzystnie, obniżyły się jednakże równocześnie: wywóz drogą lądową oraz sprzedaż węgla bunkrowego, napotykająca na wzmożoną konkurencję angielską.

Przemysł produktów węglopochodnych był w pełni zatrudniony. Wytwórczość koksowni nie osiągnęła natomiast poziomu zeszłorocznego, gdyż brak konkurencyjności w eksporcie nie pozwolił na pełne wykorzystanie kontyngentu przyznanego Polsce przez kartel międzynarodowy.

Przemysł naftowy. Produkcja ropy wzrosła w porównaniu z miesiącem poprzednim wskutek większej ilości dni roboczych. Zwiększyło się również zapotrzebowanie rynku krajowego na produkty naftowe. Cena ropy nie uległa zmianie.

Hutnictwo żelazne. Ogólne kwoty polskiej produkcji hutniczej wynosiły w marcu w porównaniu z miesiącem poprzednim:

(w tysiącach ton)

	1939	
	luty	marzec ¹⁾
Surówka	92·9	111·4
Stal	141·5	183·3
Wyroby walcowane . . .	95·7	120·4
Rury	8·5	10·4

Globalna cyfra zamówień krajowych przydzielonych hutom przez Syndykat Polskich Hut Żelaznych wyniosła w marcu 46·3 tys. ton wobec 44·8 tys. ton w miesiącu poprzednim i 46·9 tys. ton w analogicznym miesiącu r. ub. W porównaniu z lutym wzrosły zlecenia handlu oraz zamówienia rządowe i samorządowe, obniżyły się zaś zlecenia przemysłu.

Eksport wyrobów hutniczych utrzymał się w marcu na bardzo wysokim poziomie z miesiący ostatnich.

Hutnictwo cynkowe. Wytwórczość hutnictwa cynkowego i ołowianego była w marcu we wszystkich działach wyższa niż w miesiącu poprzednim. W porównaniu natomiast z marcem 1938 r. wzrosła tylko produkcja cynku,

zaś wytwórczość blachy cynkowej, kwasu siarkowego i ołowiu surowego doznała osłabienia.

Przemysł metalowy. Stan zatrudnienia w przemyśle metalowym utrzymał się nadal na wysokim poziomie, przy czym niektóre zakłady zwiększyły jeszcze stan zatrudnienia.

Przemysł drzewny. Pod wpływem zwyżki cen na najpoważniejszym dla eksportu z Polski rynku angielskim, ceny surowca drzewnego w kraju wykazywały mocną tendencję. Ożywiło się również zainteresowanie importerów holenderskich drzewem polskim, co wiąże się z niemożnością wywiązania się b. Czecho-Słowacji z zobowiązań względem zagranicznych odbiorców.

Przemysł papierniczy. Wobec stale rosnącego portfela zamówień produkcja przemysłu papierniczego została w marcu w dalszym ciągu zwiększona. Wzrósł zwłaszcza (o 40%) zbyt papieru rotacyjnego, co pozostaje w związku z rozszerzonymi nakładami gazet.

Przemysł cukrowniczy. Związki cukrowni zawarły w miesiącu sprawozdawczym rejonowe umowy zbiorowe z plantatorami buraków. Ceny, które cukrownie płacić będą za buraki pozostały niezmienione, plantatorzy uzyskali jednak szereg dodatkowych korzyści. W związku ze wzrostem kontyngentów cukru wyznaczonych przez Rząd do produkcji w kampanii 1939/40 r., obszar plantacji buraków cukrowych zwiększony zostanie w r. b. o ok. 10%. Cały przyrost plantacji buraczanych przydzielony został, jak i w latach poprzednich, drobnym gospodarstwom rolnym.

Sprzedaż cukru w kraju wzrosła w marcu w porównaniu z analogicznym miesiącem r. ub. o 24·8%. W sześciu pierwszych miesiącach bieżącej kampanii rozchód cukru z kontyngentu wewnętrznego osiągnął poziom o 13·5% wyższy niż w podobnym okresie kampanii poprzedniej.

Przemysł włókienniczy. W okręgu łódzkim stan zatrudnienia zarówno przemysłu bawełnianego, jak i wełnianego był w marcu bardzo wysoki, przewyższając stan z roku ubiegłego. Obroty sprzedażne doznały w pierwszych dwóch dekadach poważnego wzrostu. Natomiast w trzeciej dekadzie miesiąca nacisk wkładców na instytucje bankowe, powodujący wstrzymanie przez nie dyskonta weksli, przyczynił się do zmniejszenia obrotów. Wobec

¹⁾ Dane prowizoryczne.

wytworzonej sytuacji producenci zaostrzyli odbiorcom warunki płatności. Wypłacalność z tytułu dawniejszych transakcji na ogół się pogorszyła.

W okręgu białostockim rozmiary produkcji nie uległy większym zmianom w porównaniu z miesiącem poprzednim. Obroty sprzedażne na sezon wiosenny i letni były niewielkie.

W okręgu bielskim produkcja przemysłu wełnianego poważnie wzrosła. Podobnie jak w okręgu łódzkim obroty krajowe doznały w trzeciej dekadzie marca znacznego obniżenia. Eksport tkanin wełnianych był większy niż w analogicznym miesiącu r. ub. W związku z włączeniem przemysłu czeskiego do Niemiec powstały możliwości zajęcia jego miejsca na rynkach eksportowych.

Ceny lnu krajowego zwykowały wskutek obowiązkowego stosowania 20%-ej domieszki lnu do wyrobów jutowych.

Wskaźnik ogólny produkcji przemysłowej wynosił w lutym 127·1 wobec 121·2 w styczniu i 120·9 w analogicznym miesiącu r. ub. Wzrost zaznaczył się zarówno w produkcji dóbr wytwórczych, jak i dóbr spożycia (tych ostatnich w silniejszym stopniu).

Stan zatrudnienia w górnictwie, hutnictwie oraz większym i średnim przemyśle przetwórczym i zakładach użyteczności publicznej wynosił w końcu lutego 785 tys. osób wobec 766 tys. w miesiącu poprzednim i 743 tys. w lutym r. ub. Wzrosło zwłaszcza zatrudnienie w przemysłach: mineralnym, drzewnym, włókienniczym i metalowym.

Przeciętna dzienna załadowania wagonów 15-tonowych wynosiła w lutym 16·2 tys. wobec 15·4 tys. w styczniu i 14·0 tys. w analogicznym miesiącu 1938 r.

Liczba zarejestrowanych pojazdów mechanicznych wynosiła na 1 kwietnia 54·4 tys. (w tym 42·7 tys. samochodów) wobec 41·9 tys. przed miesiącem i 43·9 tys. przed rokiem. Wzrost w porównaniu ze stanem na 1 marca wynika z ponownego zarejestrowania unieruchomionych na zimę pojazdów. W ciągu marca sprzedano 1·2 tys. nowych pojazdów, w tym 641 samochodów osobowych.

Handel. Obroty w handlu detalicznym utrzymały się w pierwszej połowie marca na ogół na poziomie analogicznego miesiąca r. ub. Pod

wpływem wydarzeń politycznych publiczność, pragnąc dysponować wolną gotówką, powstrzymała się jednak następnie od dokonywania zakupów. Ucierpiały na tym szczególnie branże odzieżowe. Powiększenie obrotów miało miejsce jedynie w odniesieniu do niektórych artykułów spożywczych, jak cukier i sól. Dalszego wzrostu doznała konsumpcja piwa, która w pierwszym kwartale r. b. przewyższyła spożycie z analogicznego okresu 1938 r. o 12·1%.

W handlu hurtowym dała się zauważyć pewna wstrzeźliwość w zawieraniu transakcji kredytowych z odbiorcami, zwłaszcza, iż w niektórych gałęziach przemysłu producenci obostrzyli znacznie hurtownikom warunki płatności.

W dziedzinie handlu zamorskiego zaburzenia w polityce międzynarodowej odbiły się niekorzystnie zarówno na obrotach importowych, jak i eksportowych. Kontrahenci zagraniczni obawiali się bowiem, zwłaszcza przy dalekich transportach, ryzyka niedojścia towaru do portu przeznaczenia.

Wskaźnik kosztów utrzymania rodziny robotniczej w Warszawie obliczony został za marzec na 60·6 t. j. w wysokości z dwóch poprzednich miesięcy, wobec 60·8 w marcu 1938 r.

Ogólny wskaźnik cen hurtowych wynosił w lutym 55·0 wobec 54·9 w miesiącu poprzednim i 57·7 w lutym r. ub.

Handel zagraniczny. Obroty handlu zagranicznego powiększyły się w marcu poważnie w porównaniu z miesiącem poprzednim. Wzrósł zwłaszcza w silnej mierze przywóz, wskutek czego dodatnie saldo bilansu handlowego było za marzec niższe od nadwyżek wywozu w poprzednich miesiącach. Wyniosło ono +1·4 mln. zł wobec +14·1 mln. w lutym a — 22·2 mln. zł w analogicznym miesiącu r. ub. Przywóz wyraził się sumą 115·6 mln. zł a wywóz 117·0 mln. Zwiększył się zwłaszcza w porównaniu z lutym przywóz bawełny i skór oraz wywóz drzewa.

Obroty zamorskie portu w Gdyni wyniosły w miesiącu sprawozdawczym 723·8 tys. ton wobec 723·9 tys. ton w lutym a 732·9 tys. ton w analogicznym miesiącu r. ub.

„Bałtycka Spółka Okrętowa“ nabyła w Anglii drugi statek. W Gdyni zawiązało się nowe towarzystwo połowów dalekomorskich „Ławica“, które zamierza w najbliższym czasie nabyć kilka trawlerów.

Kronika ustawodawstwa. Z ważniejszych ustaw i rozporządzeń gospodarczych i finansowych, wydanych w marcu 1939 r. wymienić należy:

Ustawy

z dnia 24 marca 1939 r.

(Dz. U. R. P. Nr 23 z 25. 3. 39)

o zatwierdzeniu zmian statutu Banku Polskiego,

o zmianie ustawy o wypuszczeniu biletów skarbowych,

o rozrachunku pomiędzy Skarbem Państwa, przedsiębiorstwem „Polskie Koleje Państwowe“ i Państwowym Funduszem Drogowym a Bankiem Polskim, Bankiem Gospodarstwa Krajowego i Państwowym Bankiem Rolnym.

Ustawę

z dnia 27 marca 1939 r.

(Dz. U. R. P. Nr 25 z 27. 3. 39)

o dotacjach na rzecz Funduszu Obrony Narodowej i o inwestycjach z funduszy państwowych w okresie od dnia 1 kwietnia 1939 r. do dnia 31 marca 1942 r.

Ustawę

z dnia 29 marca 1939 r.

(Dz. U. R. P. Nr 26 z 30. 3. 39)

o częściowym zawieszeniu wymagalności długów rolniczych.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 28 marca 1939 r.

(Dz. U. R. P. Nr 26 z 30. 3. 39)

o wypuszczeniu wewnętrznej pożyczki państwowej na cele obrony Państwa.

Ustawę Skarbową

z dnia 29 marca 1939 r.

(Dz. U. R. P. Nr 27 z 31. 3. 39)

na okres od 1 kwietnia 1939 r. do 31 marca 1940 r.

Obwieszczenie Ministra Skarbu

z dnia 30 marca 1939 r.

(Dz. U. R. P. Nr 75 z 31. 3. 39)

w sprawie kwoty emisji monet srebrnych, niklowych i brązowych.

Bilanse brutto Banku Polskiego

(w milionach złotych)

	28. III. 1938 r.	31. XII. 1938 r.	28. II. 1939 r.	1 9 3 9 r.		
				m a r c a		
				I dekada	II dekada	III dekada
Aktywa						
1) Złoto	438·4	445·2	446·8	446·9	447·0	447·5
2) Pieniądze zagraniczne i dewizy	18·4	18·0	16·9	14·5	13·3	13·1
3) Polskie monety srebrne i bilon	47·5	28·0	42·7	43·2	52·9	38·1
4) Portfel weksli, warrantów, czek. i kupon.	606·1	830·8	756·4	763·3	754·4	450·6
5) Pożyczki i kredyty zabezp. zastawami. .	24·0	112·1	97·2	91·4	89·2	132·9
6) Portfel biletów skarbowych.	41·3	81·9	69·1	66·7	69·3	100·6
7) Portfel papierów procentowych.	127·4	131·3	132·2	132·2	132·5	135·0
8) Skarb Państwa — dług bezprocentowy . .	50·0	45·0	45·0	45·0	45·0	45·0
9) Skarb Państwa — dług oproc. książkowy.	—	—	—	—	—	327·0
10) Obligacje przedsiębiorstwa „P. K. P.” i Państwowego Funduszu Drogowego . .	—	—	—	—	—	188·0
11) Nieruchomości	20·0	20·0	20·0	20·0	20·0	20·0
12) Papiery funduszu zapasowego	88·7	88·5	88·5	88·5	88·5	74·9
13) Inne aktywa	217·9	225·7	201·1	199·1	190·2	191·2
Pasywa						
1) Kapitał zakładowy	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
2) Fundusz zapasowy	89·0	89·0	89·0	89·0	89·0	75·0
3) Bilety bankowe w obiegu	1.106·8	1.406·2	1.354·1	1.315·6	1.305·3	1.669·4
4) Rki żyr. i inne natychm. płatne zobow.:	230·4	251·1	233·4	267·6	268·0	178·1
a) rki żyr. kas państwowych	28·1	1·4	17·4	26·5	25·6	7·9
b) rki żyr. banków i innych instyt. kredyt.	143·2	204·7	163·9	185·3	184·5	99·9
c) pozostałe rachunki żyrowe						29·6
razem rachunki żyrowe	171·3	206·1	181·3	211·8	210·1	137·4
d) inne natychmiast płatne zobowiązania	59·1	45·0	52·1	55·8	57·9	40·7
5) Inne pasywa.	153·5	180·2	139·4	138·6	140·0	141·4
Suma bilansowa	1.679·7	2.026·5	1.915·9	1.910·8	1.902·3	2.163·9

Stopa dyskontowa $4\frac{1}{2}\%$, od pożyczek i kredytów zabezpieczonych zastawami $5\frac{1}{2}\%$.